
KHT Christer Antson

TILINTARKASTUSLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

KHT Christer Antsonin toiminta Ecofer Oy:n osakeannin apporttiomaisuuden arviointilausunnon laatijana

Asian vireilletulo

Markku Perälä on 28.3.2016 tehnyt ilmoituksen, jossa hän on kyseenalaistanut Ecofer Oy:n osakeannin apporttiomaisuuden arvostuksen. Perälä on toimittanut tilintarkastusvalvonnalle apporttiomaisuutena siirtyneen sopimuksen (jäljempänä markkinointisopimus), sopimuksen siirtoilmoituksen ja Ecofer Oy:n yhtiökokouspöytäkirjan sekä siihen liittyvät apportin arvostukseen liittyvät asiakirjat. Tilintarkastusvalvonta on selvittänyt kaupparekisteristä tilintarkastajan, joka on laatinut lausunnon apportista ja pyytänyt häneltä selvitystä.

Tilintarkastajan selvitys

KHT Christer Antson on ilmoittanut tehneensä kyseisen lausunnon, jolla on vahvistettu apportilla olleen vähintään maksua vastaava arvo yhtiölle. Hän on käsityksensä mukaan suorittanut arviointityön huolellisesti ja noudattanut varovaisuuden periaatetta. Antson on kertonut taustastaan sekä aiemmista työtehtävistään. Hän on mielestään omannut riittävät tiedot voidakseen arvioida apportina siirtyvän markkinointisopimuksen rahallisen arvon. Hän on tulkinnut, että markkinointisopimuksen siirrossa on kyse liiketoiminnan siirrosta, eli käytännössä liikearvo. Ja tällöin tulee arvioida liiketoiminnan arvo yhtiölle.

Varsinainen arvonmääritys on Antsonin mukaan perustunut Ecofer Oy:n esittämään budjettiin. Antson on hankkinut työnsä taustaksi muutakin materiaalia. Hän on haastatellut yhtiön johtohenkilöitä. Hänelle on toimitettu yhtiön tekemä toimitussopimus, jonka perusteella budjetti on laadittu. Antson on yhtiön hallituksen tekemän budjetin lisäksi laatinut kaksi vaihtoehtoista budjettia, jotka perustuvat hallituksen laatimaan, mutta ovat varovaisempia.

Yhtiön hallituksen laatiman budjetin mukaan yhtiö saisi toimitussopimuksia ensimmäisenä vuonna kaksi, toisena kolme ja kolmantena neljä. Antson on varovaisimmassa arviossaan määritellyt, että toimitussopimuksia tulisi ensimmäisenä vuonna yksi, toisena kaksi ja tämän jälkeen kolme. Lisäksi kulut olisivat suuremmat kuin hallituksen budjetissa. Antsonin mukaan tällöinkin yhtiölle jäävä tulos ylittäisi apportin arvon (500.000 euroa) ensimmäisen kolmen vuoden aikana.

Ratkaisu

KHT Antsonin toiminta ei anna aihetta seuraamukseen.

Äänestys

Ratkaisu on tehty Ilveskeron, Heiskasen, Laitisen, Muurisen, Niskasen ja Lambergin äänin (6). Vähemmistöön jääneet Airaksinen, Fredriksson, Pajamo ja Kaisanlahti (4) sekä esittelijänä toiminut Metsälä ovat jättäneet eriävän mielipiteen.

Perustelut

Markku Perälän edustama Maslag Oy ja Ecofer Oy:n omistajat ovat tehneet keskinäisen markkinointisopimuksen, jonka perusteella Ecofer Oy:n omistajilla on ollut oikeus myydä Perälän kehittämää kuonankäsittelylaitosjärjestelmää. Heidän velvollisuutenaan on ollut rahoittaa projekteja ja vastata myyntiorganisaation kehittämisestä. Markkinointisopimus on ollut siirrettävissä ja Ecofer Oy:n osakkaat ovat siirtäneet sen oikeudet Ecofer Oy:lle apporttina. Markkinointisopimus on arvostettu apporttina 500.000 euron arvoiseksi.

Osakeyhtiölain 9 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan, jos merkintähinta maksetaan rahan sijasta kokonaan tai osittain muulla omaisuudella (*apporttiomaisuus*), omaisuudella on luovutushetkellä oltava vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Sitoumus työn tai palvelun suorittamiseen ei voi olla apporttiomaisuutta. Saman pykälän 2 momentin mukaan merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella on mainittava osakeantipäätöksessä, minkä lisäksi päätöksessä tulee olla selvitys, jossa yksilöidään apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä selvitetään omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja omaisuuden arvostamisessa noudatetut menetelmät (*apporttiselvitys*).

Osakeyhtiölain 9 luvun 14 §:n mukaan, jos osake on maksettu apporttiomaisuudella, rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi aina liitettävä tilintarkastajan lausunto 12 §:n 2 momentissa tarkoitetusta selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle.

Tilintarkastuslautakunta katsoo, että markkinointisopimus on osakeyhtiölain tarkoittamaa apporttiomaisuutta. Jotta markkinointisopimuksella olisi ollut vähintään sillä maksettua merkintähintaa vastaava taloudellinen arvo yhtiölle, markkinointisopimuksen arvo on tullut olla vähintään 500.000 euroa.

KHT Antson on antanut lausunnon apporttiselvityksestä 21.12.2012. Tilintarkastuslain 12 luvun 2 §:n 15. kohdan mukaan tilintarkastajan toiminnan sijoittuessa aikaan ennen kyseisen lain voimaantuloa 1.1.2016, edellytyksiä seuraamuksen antamiseen arvioidaan kumotun tilintarkastuslain (459/2007) ja sen perusteella annettujen säännösten mukaan.

Kumotun tilintarkastuslain 1 §:n 2)-kohdan mukaan tilintarkastuslakia sovelletaan toimeen, joka muussa laissa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan lausunto apporttiselvityksestä on tällainen toimi. Kumotun tilintarkastuslain 20 §:n mukaan tilintarkastajan on suoritettava tilintarkastuslaissa tarkoitetut tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen. Kumotun tilintarkastuslain edellä mainitut säännökset on otettu voimassa olevaan tilintarkastuslakiin muuttumattomina.

Tässä asiassa on kyse siitä, onko KHT Antson toiminut ammattitaitoisesti ja huolellisesti antaessaan apporttiselvityksestä lausunnon, jonka mukaan markkinointisopimuksen arvo sen siirtohetkellä Ecofer Oy:lle on ollut vähintään 500.000 euroa.

Tilintarkastuslautakunta katsoo, että apporttiomaisuuden arvoa voidaan mitata omaisuudesta tulevaisuudessa arviolta saatavien tuottojen nykyarvolaskennan perusteella. Tällöin kysymys on siitä, millä perusteella tulevaisuuden tuottojen nykyarvo on laskettu ja ovatko kyseiset perusteet uskottavia.

Ennen lausuntonsa antamista KHT Antson on selvittänyt, että markkinointisopimuksen kohteena olevasta tuotteesta oli olemassa yksilöidyt tuotetiedot ja että markkinointisopimus oli jo johtanut yhteen toimitussopimukseen. Hän on edelleen itsenäisillä laskelemilla testannut yhtiön hallituksen hänelle ilmoittaman budjetin ja päättänyt hallituksen ilmoittamaa budjettia varovaisemmalla arviolla siihen, että markkinointisopimuksella on vähintään merkintähintaa vastaava arvo yhtiölle.

Edellä mainituin perusteilla tilintarkastuslautakunta katsoo, että KHT Antson on riittäväällä ammattitaidolla ja huolellisuudella tarkastanut apporttiselvityksen ja antanut siitä lausuntonsa.

Eriävä mielipide

Eri mieltä olevat lautakunnan jäsenet ja esittelijä (eri mieltä olevat) ovat enemmistön kanssa samaa mieltä siitä, että apporttiomaisuuden arvoa voidaan periaatteessa mitata myös omaisuudesta tulevaisuudessa arviolta saatavien tuottojen nykyarvolaskennan perusteella ja että tällöin kysymys on siitä, millä perustein tulevaisuuden tuottojen nykyarvo on laskettu ja ovatko kyseiset perusteet uskottavia.

Eri mieltä olevat katsovat kuitenkin, että koska asiassa tarkoitettu markkinointisopimus ei muodosta liiketoimintakokonaisuutta eikä siten rinnastu esimerkiksi liikkeen luovuttamiseen, on tuottoarvon käyttämiseen ylipäätään suhtauduttava kriittisesti. Saadun selvityksen mukaan apporttina luovutettava markkinointisopimus ei takaa yhtiölle kassavirtaa tulevaisuudessa ottaen huomioon, ettei markkinointisopimukseen ole sitoutunut riippumatonta osapuolta. Markkinointisopimukseen liittyvä toiminta ei myöskään ole vakiintunutta. Eri mieltä olevat katsovat, että apporttiomaisuuden luovuttajien itse laatimat budjetit eivät sinällään ole luotettava lähtökohta tulevaisuuden tuottojen arviointiin tällaisessa tilanteessa, jossa toiminta on vakiintumatonta eikä annetuille budjettiluvuille ole saatavissa riippumatonta vahvistusta ja jossa tuottoarvolaskennan käyttämiseen olisi ylipäätään suhtauduttava kriittisesti.

Apporttilausunnon tehtävänä on omalta osaltaan estää se, että apporttiomaisuuden sijoittajat voisivat yhdessä yhtiön kanssa vapaasti määritellä sen, mistä arvosta omaisuus merkitään yhtiön taseeseen. Näin pyritään suojaamaan yhtiön velkojia. Aineistosta ei käy ilmi, että KHT Antson olisi pyrkinyt selvittämään tulevien kassavirtojen realistisuutta riippumattomilta tahoilta, vaan on ainoastaan tehnyt apporttiomaisuuden luovuttajien antamiin budjettilukuihin tiettyjä vähennyksiä. Oikeuskäytännössä (KKO 2001:36) korostetaan tilintarkastajan velvollisuutta varmistua huolellisesti siitä, että apportilla on vähintään maksua vastaava arvo yhtiölle. Tukeutuminen yksinomaan merkitsijän antamaan informaatioon ei täytä tätä velvollisuutta.

Edellä esitetyillä perusteilla KHT Antsonin olisi tullut vaatia luotettavampaa ja riippumatonta selvitystä apporttiomaisuuden tulevasta tuotoista sekä ainakin arvioida vaihtoehtoisten arvonmäärittäytapojen käyttämistä, ja siksi puheenjohtaja Airaksinen sekä jäsenet Pajamo, Kisanlahti ja Fredriksson sekä esittelijä Metsälä antavat Antsonille huomautuksen. Lieventävinä seikkoina on pidetty Antsonin sinänsä laadukasta dokumentointia, tiettyä varovaisuutta apporttiomaisuuden arvostuksessa ja vaihtoehtoisten laskelmien tekemistä.

Lainkohdat

Tilintarkastuslaki (1141/2015) 1 luku 1 §, 4 luku 1 ja 3§ ja 12 luku 2 § 15 kohta
Osakeyhtiölaki (624/2006) 9 luku 12 ja 14 §
Tilintarkastuslaki (459/2007) 20, 22 ja 49 §

Valitusoikeus

Asianosaisella on oikeus valittaa tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen.

Asian ratkaisseet tilintarkastuslautakunnan jäsenet

Manne Airaksinen (pj), Mika Ilveskero, Teija Laitinen, Antti Fredriksson, Timo Kisanlahti, Kaarina Muurinen, Riikka Lamberg, Jussi Heiskanen, Pekka Pajamo ja Mervi Niskanen

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Manne Airaksinen
Tilintarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Petra Metsälä
Esittelijä
Tilintarkastusvalvonta
tilintarkastusvalvonta@prh.fi

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Markku Perälä